

Beter horen

Zondagmorgen 18 augustus 2024, Sint-Catharijnekerk, ds. Eibert Kok

Lezingen: Jesaja 35: 1-10 en Marcus 7: 31-37

Beter horen, daarover gaat het vandaag.

Tijdens de eerste tijd van onze vakantie moest ik meermalen tegen mijn vrouw zeggen: Wat zeg je nou? Ik kon haar niet verstaan. Misschien, zo dacht ik, moest ik beter opletten, beter horen.

Nu kun je op de camping en onderweg allerlei storende bijgeluiden hebben, anders dan thuis, die het soms ook lastiger maken om elkaar te verstaan.

Maar, zo gingen mijn gedachten, en ik zei het ook: “Misschien moet ik maar eens een gehoortest laten doen.” Met het klimmen van de jaren kan het gehoor best wel eens wat afnemen.

Totdat ze een van de laatste dagen tegen me zei: “Nu heb je dat veel minder, dat je me niet kunt verstaan. Dat komt vast doordat je water in je oren had, door het zwemmen.”

De laatste dagen hadden we niet meer gezwommen.

Ik weet het niet. Misschien was ik daardoor wel beter gaan horen, dat ik geen water in m’n oren had. Of misschien waren er minder andere geluiden in mijn hoofd, of deed ik meer m’n best, was ik meer daarop gespitst, meer één en al oor. Beter horen.

Al die audiciens – ‘Beter horen’ is maar één van de vele zaken die er zijn – timmeren flink aan de weg, om mensen gehoortoestellen te verkopen, zodat ze weer beter kunnen horen.

Ze hebben ook wel een punt: als het horen minder wordt, dan mis je wel iets, je hebt het soms niet gehoord, en dat is jammer.

‘Beter horen’ betekent dan dat je werkelijkheid groter wordt, je hoort meer. Een gebrek wordt aangepakt, weggewerkt. Hoewel dove mensen het soms ook anders kunnen beleven.

Zoals een verhaaltje gaat, misschien wel bekend, van de goedbedoelende juf die een doof kind in haar klas duidelijk maakt: “Ooit, in de nieuwe wereld van God zul jij ook kunnen horen.” Waarop dat kind reageert: Nee, in de nieuwe wereld spreekt God gebarentaal.”

Beter horen.

Horen.

Het is misschien wel het belangrijkste Bijbelwoord in Israël: horen.

“Hoor, Israël: de HEER, onze God, de HEER is de enige!

Heb daarom de HEER lief met hart en ziel en met inzet van al je krachten.

Houd de woorden die ik je ... opleg (de tien woorden) steeds in gedachten.

Prent ze je kinderen in en spreek er ... over, thuis en onderweg, als je naar bed gaat en als je opstaat...”

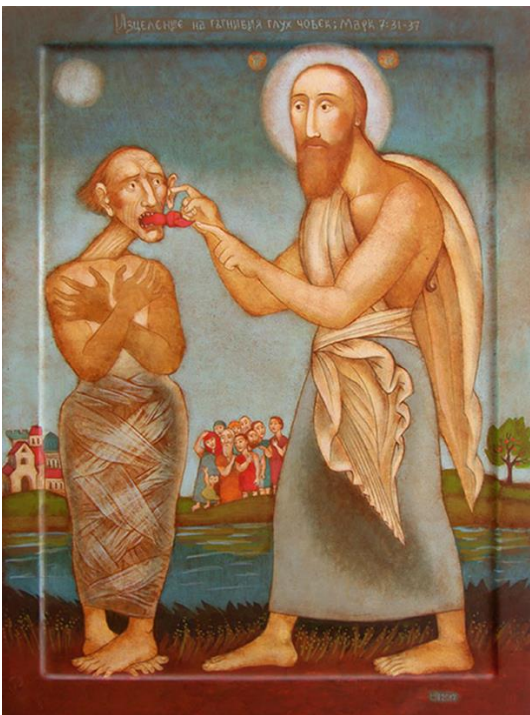
Hoor, Israël.

Horen is hier meer dan dat je gehoororganen het goed doen, is meer dan de gehoortest bij Beter horen. Horen is dat woord horen van de overkant, ongehoorde dingen horen, dat God er is, dat er een verbondenheid is tussen God en ons mensen, een verbondenheid waarin liefde het sleutelwoord is, en dat die verbondenheid ook iets van ons vraagt: 'Heb de HEER lief met hart en ziel en met inzet van al je krachten' om zo die liefde handen en voeten te geven, dóór te geven, waar te maken.

Dat hele proces begint met: horen, horen wat God ons te zeggen heeft.

Dat is een van de redenen om in de kerk te komen. Als ik het plechtig zeg: om het Wóord te hóren. Om ergens iets op te vangen van die andere werkelijkheid, iets op te vangen van God.

Om daardoor ook weer gestimuleerd te worden, inspiratie en kracht te krijgen om op die weg verder te gaan. Daarvoor heb je elkáár nodig, want sámen hoor je meer, de een hoort wat de ander niet had opgemerkt, samen kun je beter horen.

In het Bijbelgedeelte van vanmorgen gaat het ook over: beter horen. Iemand die doof was en gebrekkig sprak wordt bij Jezus gebracht.

In de verhalen over Jezus worden verschillende genezingsverhalen verteld. Het eerste dat dan haakt is vaak de genezing. Dat kan ergernis geven, vervreemding. Waarom gebeurde toen en daar iets wat hier en nu, bij mensen die ik ken, bij mijzelf, bij mijn kind, niet gebeurt? En waarom die ene wel en die tientallen anderen niet? De bedoeling van al die genezingsverhalen is juist om houvast te geven, om een teken van hoop te zijn.

Als we naar het Bijbelverhaal van vanmorgen kijken, dan moeten we daar ook het Bijbelgedeelte uit het Oude Testament bij betrekken: Jesaja 35.

De steppe zal bloeien, de steppe zal lachen en juichen! Het is een juichend Bijbelgedeelte met een mooie droom, een visioen, dat het eens goed zal komen, uw koninkrijk zal komen, deze wereld zal worden zoals God die bedoeld heeft.

In dat Bijbelgedeelte staat ook: "Dan worden de blinden de ogen geopend, de oren van de doven worden ontsloten.

Verlamden zullen springen als herten, de mond van de stommen zal jubelen.”

Het gaat hier over: hoop, hoop dat het goede het wint van het kwade, hoop op een wereld waar het voor ieder goed is om te leven. Die hoop geven we hier door aan elkaar.

Als ik dan het Bijbelverhaal van vanmorgen lees, over die man die doof was en gebrekkig sprak, dan gaat het, denk ik, over meer dan een fysieke handicap.

Wordt hier misschien iets zichtbaar van Gods koninkrijk?

Hierbij een afbeelding van het Bijbelverhaal, een iconachtig schilderij uit 2017 van de Bulgaarse kunstenares Julia Stankova. Kijk eens goed hoe ze die man links tekent, hoe die vast zit in zichzelf.

Zie die handen, die voeten, dat onderlijf helemaal ingepakt, helemaal vast.

Een man die gevangen zit in zichzelf gaat open voor een nieuwe werkelijkheid.

Een mens moet open gaan. Voor God. Voor die andere werkelijkheid die op hem afkomt.

Beter horen.

Soms kun je zo vast zitten in van alles en nog wat, in drukte, in zorgen of verdriet, zo in beslag genomen worden door alles om ons heen, oorlog in Oekraïne, in Gaza, oorlogsdreiging, grote monden en harde herten, zo vast dat het je niet lukt dat tegengeluid te horen.

Ik moet denken aan het lied van Huub Oosterhuis dat we na de preek zullen zingen:

“Hoor. Maar ik kan niet horen.

Mijn oren dichtgestopt.

Mijn adem opgekropt.

Mijn hart van leegte zwaar.

Ik ben nog niet geboren.

Ik ben niet ik. Niet waar.”

Vast in jezelf.

Of soms wil een mens niet opengaan, omdat dat je leven veranderen zal.

Dat woord dat je hoort vraagt om een antwoord, vraagt om gehoor te geven aan dat woord. Daarom wil je het misschien wel niet horen.

“Hoor, maar ik wil niet horen.

Zou ik uw woord verstaan,

ik moest uw wegen gaan,

U volgen hier en nu.

Ik durf niet zijn geboren

en leven toe naar U.”

Het is mooi om te zien hoe Jezus in dit bijbelgedeelte steeds dichterbij deze man komt.

In zeven stappen, alsof het om een nieuwe schepping gaat, weg uit de chaos naar een nieuwe wereld.

Eerst neemt Jezus deze man apart weg van de menigte, weg van al die storende geluiden, van het meegezogen worden met de massa, meehuilen met de wolven in het bos. Apart.

Volledig aandacht voor deze mens, echte aandacht.

Dan steekt hij zijn vingers in de oren van de man en raakt hij met speeksel zijn tong aan, twee handelingen.

Hij spuugt, staat er eigenlijk. Hij raakt de kwetsbare en gekwetste plek.

Zo komt hij heel dichtbij.

In Jezus' tijd werd ziekte en gebrek vaak als besmettelijk gezien, niet ten onrechte, en soms ook als demonisch: afstand houden dus, niet in de buurt komen.

Jezus trekt zich daar niets van aan en komt zo heel dichtbij.

Dan ziet hij op naar de hemel, de gebedshouding waarvan ook de psalmen spreken: Ik hef mijn ogen op tot U.

Jezus verwijst ernaar dat alle goeds van boven komt, niet van hemzelf.

Dan de vijfde handeling: Jezus zucht diep. Geraakt door de nood van deze mens.

Het doet denken aan woorden van Paulus over de schepping die zucht, zucht als in barensnood.

Daar zitten twee kanten aan: geraakt door de nood, maar ook hoop, er wordt een nieuwe werkelijkheid geboren. Dan klinkt tenslotte het woord: Effata, ga open.

De hele mens gaat open, open voor die nieuwe werkelijkheid. Nieuw geboren.

Het lied van Huub Oosterhuis heeft nog een derde couplet:

“Hoor, roept Gij in mijn oren

en jaagt mijn angst uiteen.

O stem door merg en been

verwek mij uit het graf,

uw mens opnieuw geboren -

o toekomst, laat niet af.”

Eindelijk kan hij horen, beter horen.

Een toegesloten mens wordt geopend.

Hier wordt een mens nieuw geboren!

Het wonder gebeurt.

En het kenmerk van een wonder is niet dat er iets gebeurt wat eigenlijk niet kan of wat eigenlijk

nooit gebeurt, het kenmerk van een wonder is: de verwondering, dat je ineens beseft, hier gebeurt

iets, dat is zo bijzonder, dit is iets om God voor te danken, dit is iets van God.

Verwondering.

Beter horen.

Dit Bijbelverhaal wijst naar Pasen, dat tegengeluid, dat vreemde woord dat op ons afkomt, dat het duister het niet wint, dat de dood niet het laatste woord heeft, maar dat het licht schijnt in het duister.

God wil niet dat mensen vast komen te zitten in zichzelf of kopje onder gaan.

Als je beter hoort: hij steekt zijn hand uit, altijd is er hoop, toekomst, nieuw begin.

Daaruit mogen we leven!